నమస్తే తెలంగాణ
నిపుణ
Guide to Excellence
08.
www.nipuna.ntnews.com,
www.facebook.com/ntnipuna
nipuna
Every Wednesday Free Supplement
27 నవంబర్ 2024
పేజీలు 8

శౌచాలయ్ - సమ్మాన్

ప్రపంచ టాయిలెట్ దినోత్సవం నవంబర్ 19న హమారా శౌచాలయ్: హమారా సమ్మాన్ 3 వారాల ప్రచారాన్ని జలశక్తి మంత్రిత్వ శాఖ ప్రారంభించింది. పారిశుద్ధ్య మౌలిక సదుపాయాలను మెరుగుపరచడం, ప్రజల ప్రవర్తనలో మార్పులు తీసుకురావడం, దేశవ్యాప్తంగా మరుగుదొడ్ల పనితీరు, నిర్వహణను మెరుగు పరచడం దీని లక్ష్యం. పారిశుద్ధ్య కల్పనలో మెరుగైన పనితీరు కనబరిచిన వారికి నగదు పురస్కారాలను అందిస్తారు. జాతీయ మానవ హక్కుల దినోత్సవం డిసెంబర్ 10న ఇది ముగుస్తుంది.

జాతీయం

సంయుక్త్ విమోచన్

- గుజరాత్‌లోని అహ్మదాబాద్, పోర్‌బందర్‌లో నవంబర్ 18 19 తేదీల్లో భారతీయ సైన్యం నిర్వహించిన బహుపాక్షిక వార్షిక జాయింట్ హ్యుమానిటేరియన్ అసిస్టెన్స్ అండ్ డిజాస్టర్ రిలీఫ్ (హెచ్‌ఏడీఆర్) ఎక్సర్‌సైజ్ 'సంయుక్త్ విమోచన్ 2024' ముగిసింది. విపత్తుల సమయాల్లో ఏ విధంగా ప్రతిస్పందించేందుకు త్రివిధ దళాలు తమ సామర్థ్యాలను మరింతగా పెంపొందించుకోవడానికి ఈ విన్యాసాలు నిర్వహించాయి.

పూర్వి ప్రహర్

- ఇండియన్ ఆర్మీ, ఇండియన్ నేవీ, ఇండియన్ ఎయిర్‌ఫోర్స్ సంయుక్తంగా అరుణాచల్ ప్రదేశ్‌లోని మెచుక వద్ద 'పూర్వి ప్రహర్' విన్యాసాలను నవంబర్ 10 నుంచి 18 వరకు నిర్వహించాయి. సరిహద్దు ప్రాంతాల్లో దేశ సమగ్ర రక్షణ సామర్థ్యాలను ప్రదర్శించడం, త్రివిధ దళాల మధ్య సమన్వయాన్ని పరీక్షించడం, రక్షణను బలోపేతం చేయడం ఈ విన్యాసాల ముఖ్య ఉద్దేశం.

సాయుధ దళాల చట్టం

- మణిపూర్‌లో తాజా ఉద్రిక్తతల వేళ ఆరు పోలీస్ స్టేషన్ల పరిధిలో ఏరియాలను ప్రభావిత ప్రాంతాలుగా కేంద్ర హోంశాఖ ప్రకటించింది. ఇంఫాల్ జిల్లాలోని సెక్మాయ్, లాంసంగ్, లామ్‌లై, జిరిబామ్ జిల్లాలోని జిరిబామ్, కాంగ్పోక్పి జిల్లాలోని లైమాఖోంగ్, బిష్ణుపూర్ జిల్లాలోని మొయిరంగ్ ప్రాంతాల్లో సాయుధ దళాల ప్రత్యేక అధికారాల చట్టం 1958 (AFSPA-ఆర్మ్‌డ్ ఫోర్సెస్ స్పెషల్ పవర్స్ యాక్ట్) విధించింది. క్విట్ ఇండియా ఉద్యమ సమయంలో జారీ అయిన 1942 నాటి సాయుధ దళాల ఆర్డినెన్స్ ఆధారంగా ఈ చట్టాన్ని రూపొందించారు. 1958, సెప్టెంబరు 11న AFSP చట్టాన్ని పార్లమెంటు ఆమోదించింది. దీన్ని మొదట ఈశాన్య రాష్ట్రాల్లో, ఆపై పంజాబ్ రాష్ట్రంలో అమలు చేశారు.

హైపర్ సోనిక్

- ఒడిశా తీరంలోని ఏపీజే అబ్దుల్ కలాం ద్వీపం నుంచి తొలిసారి దీర్ఘశ్రేణి హైపర్ సోనిక్ క్షిపణి (long-range hypersonic missile)ని నవంబర్ 16న డీఆర్‌డీవో విజయవంతంగా పరీక్షించింది. ఈ పరీక్షతో భారత్ దీర్ఘశ్రేణి హైపర్ సోనిక్ క్షిపణులున్న దేశాల జాబితాలో చేరింది. దీన్ని హైదరాబాద్‌లోని ల్యాబొరేటరీ ఆఫ్ అబ్దుల్ కలాం మిసైల్ కాంప్లెక్స్ డీఆర్‌డీవోతో కలిసి అభివృద్ధి చేసింది. ఇది 1500 కిలోమీటర్ల కంటే ఎక్కువ దూరం వరకు వివిధ రకాల పేలోడ్లను మోసుకెళ్లగలదు. ఇది శబ్ద వేగానికి ఐదు రెట్ల కంటే అధిక వేగం (సుమారు గంటకు 6,200 కిలోమీటర్లకు పైగా)తో ప్రయాణించగలదు.

తొలి మహిళా బస్ డిపో

- దేశంలోనే తొలిసారి ఢిల్లీలోని సరోజినీనగర్‌లో సఖి పేరుతో మహిళా బస్ డిపోను ఏర్పాటు చేశారు. ఈ డిపోను ఢిల్లీ రవాణా శాఖ మంత్రి కైలాశ్ గెహ్లాట్ నవంబర్ 15న ప్రారంభించారు. దీనిలో సుమారు 225 మంది సిబ్బంది అంతా మహిళలే ఉంటారు.

భారత్ గ్రిడ్

- నేపాల్, భారత్, బంగ్లాదేశ్ మధ్య త్రైపాక్షిక విద్యుత్ వాణిజ్య ఒప్పందంలో భాగంగా మొదటిదశలో నేపాల్ 40 మెగావాట్ల జలవిద్యుత్తును భారత్ గ్రిడ్ ద్వారా బంగ్లాదేశ్‌కు నవంబర్ 15న అందించింది. ఎన్టీపీసీ విద్యుత్ వ్యాపార్ నిగమ్ లిమిటెడ్, నేపాల్ ఎలక్ట్రిసిటీ అథారిటీ, బంగ్లాదేశ్ పవర్ డెవలప్‌మెంట్ బోర్డ్ మధ్య త్రైపాక్షిక విద్యుత్ వాణిజ్య ఒప్పందంపై ఈ ఏడాది అక్టోబర్‌లో కఠ్మాండులో సంతకాలు జరిగాయి. ఈ ఒప్పందం ప్రకారం నేపాల్ ఏటా జూన్ 15 నుంచి నవంబరు 15 వరకు (వర్షాకాలంలో) తన మిగులు విద్యుత్తును భారత్ ట్రాన్స్‌మిషన్ లైన్ల సాయంతో బంగ్లాదేశ్‌కు సరఫరా చేస్తుంది.

56వ టైగర్ రిజర్వ్

- దేశంలో 56వ టైగర్ రిజర్వ్‌గా గురు ఘాసిదాస్-తామోర్ పింగ్లా టైగర్ రిజర్వ్‌ను నవంబర్ 18న గుర్తించారు. ఛత్తీస్‌గఢ్‌లో ఉన్న ఈ టైగర్ రిజర్వ్ 2049.2 చ.కి.మీ విస్తరించి ఉంది. దీనిలో గురు ఘాసిదాస్ నేషనల్ పార్క్, తామోర్ పింగ్లా వన్యప్రాణుల అభయారణ్యం కీలకమైన పులుల ఆవాసాలు ఉన్నాయి. ఈ రిజర్వ్ 780.15 చ.కి.మీల బఫర్ జోన్ ను కలిగి ఉంది. ఇది ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని నాగార్జునసాగర్-శ్రీశైలం టైగర్ రిజర్వ్ (3,296.3చ.కి.మీ), అస్సాంలోని మానస్ టైగర్ రిజర్వ్ (2,837.1చ.కి.మీ) తర్వాత దేశంలో మూడో అతిపెద్ద టైగర్ రిజర్వ్‌గా నిలిచింది.

ఆపరేషన్ సాగర్ మంథన్-4

- ఇండియన్ నేవీ, నార్కోటిక్స్ కంట్రోల్ బ్యూరో (NCB), గుజరాత్ యాంటీ టెర్రరిస్ట్ స్క్వాడ్ సంయుక్తంగా సముద్ర జలాల్లో 'సాగర్ మంథన్-4' పేరుతో నవంబర్ 16న ఆపరేషన్‌ను చేపట్టింది. దీని ద్వారా గుజరాత్ పోర్‌బందర్ దగ్గర ఇరాన్ నుంచి అక్రమంగా తరలిస్తున్న 700 కిలోల మెథాంఫెటమైన్ డ్రగ్‌ను స్వాధీనం చేసుకున్నారు. 2047 నాటికి డ్రగ్స్ రహిత దేశంగా భారత్ (Nasha Mukt Bharat)ను తీర్చిదిద్దాలనే లక్ష్యంగా ఇండియన్ నేవీ, ఏటీఎస్, ఎన్‌సీబీ పనిచేస్తున్నాయి..

వార్తల్లో వ్యక్తులు

విక్టోరియా కెజార హెల్విగ్

- మిస్ యూనివర్స్ 2024 పోటీల్లో డెన్మార్క్‌కు చెందిన 21 ఏళ్ల కెజార హెల్విగ్ విజేతగా నిలిచింది. మెక్సికో వేదికగా నవంబర్ 16న జరిగిన 73వ ఎడిషన్ మిస్ యూనివర్స్ పోటీల్లో 125 మంది పోటీ పడగా.. కెజార హెల్విగ్ విశ్వసుందరి కిరీటాన్ని దక్కించుకుంది. ఆమెకు 2023 మిస్ యూనివర్స్ షెన్నిస్ పలాసియోస్ కిరీటాన్ని అందించింది. ఈ కిరీటానికి లూమియర్ డి ఎల్ ఇన్ఫిని అని పేరు పెట్టారు. దీని అర్థం లైట్ ఆఫ్ ఇన్ఫినిటీ.

హనా రాహితి

- న్యూజిలాండ్ పార్లమెంట్‌లో అతిపిన్న వయస్కురాలైన ఎంపీ హనా రాహితి మైపీ క్లార్క్ మావోరీ సంస్కృతికి సంబంధించిన 'హకా' నృత్యం చేస్తూ పార్లమెంటులో 'స్వదేశీ ఒప్పంద బిల్లు' కాపీని నవంబర్ 14న చించివేసింది. న్యూజిలాండ్ గిరిజన తెగ మావోరీ ప్రజలు రౌద్రం, పరాక్రమం, హావభావాలతో ఐక్యతగా ప్రదర్శించే పురాతన యుద్ధ నృత్యం ఇది.

సంజయ్ మూర్తి

- ప్రస్తుత కాగ్ గిరీశ్ చంద్ర ముర్ము పదవీకాలం నవంబర్ 20న ముగిసింది. నూతన కంప్ట్రోలర్ అండ్ ఆడిటర్ జనరల్ ఆఫ్ ఇండియాగా సంజయ్ మూర్తి నియమితులయ్యారు. దీంతో కాగ్ పదవిని చేపడుతున్న తొలి తెలుగు వ్యక్తిగా సంజయ్ మూర్తి నిలిచారు. ఏపీలోని అమలాపురం పట్టణానికి చెందిన ఈయన హిమాచల్ ప్రదేశ్ క్యాడర్ 1989 బ్యాచ్ ఐఏఎస్ అధికారి.

బారెన్‌బోయిమ్, అలీ అబు అవ్వాద్

- ఇజ్రాయెల్-పాలస్తీనా సమస్యకు శాంతియుత మార్గాన్ని కనుగొనడంతో పాటు ప్రజల మధ్య స్నేహాన్ని పెంపొందించడానికి జీవితాలను అంకితం చేసిన డానియెల్ బారెన్‌బోయిమ్, అలీ అబు అవ్వాద్‌కు 2023కు ఇందిరాగాంధీ శాంతి పురస్కారాన్ని నవంబర్ 19న ప్రదానం చేశారు. ఇందిరాగాంధీ శాంతి, నిరాయుధీకరణ, సామాజికాభివృద్ధి అవార్డును ఇందిరాగాంధీ మెమోరియల్ ట్రస్ట్ 1986 నుంచి అందజేస్తుంది. అవార్డు గ్రహీతకు ప్రశంసా పత్రంతో పాటు రూ.25 లక్షల నగదు అందిస్తారు.

మోదీ

- గయానా దేశ అత్యున్నత పురస్కారమైన 'ది ఆర్డర్ ఆఫ్ ఎక్సలెన్స్', బార్బడోస్ దేశ అత్యున్నత పురస్కారం 'హనరరీ ఆర్డర్ ఆఫ్ ఫ్రీడం ఆఫ్ బార్బడోస్' మోదీకి అందించనున్నట్లు నవంబర్ 20న ప్రకటించాయి. కొవిడ్ కాలంలో వ్యాక్సిన్లు అందజేసి సాయం చేసినందుకు ఈ దేశాలు ఈ అవార్డులను అందిచనున్నాయి. దీంతో ప్రధాని మోదీకి అంతర్జాతీయ పురస్కారాల సంఖ్య 19కి చేరింది. 56 ఏళ్లలో దక్షిణ అమెరికా దేశమైన గయానాను సందర్శించిన తొలి భారత ప్రధానిగా మోదీ గుర్తింపు పొందారు.

అంతర్జాతీయం

పురాతన వస్తువులను అప్పగించిన అమెరికా

- కోటి డాలర్ల (రూ.84 కోట్లు) విలువ గల 1,400కు పైగా పురాతన వస్తువులను భారత్‌కు అమెరికా నవంబర్ 16న అప్పగించింది. రాబోయే రోజుల్లో మరో 600 వరకు ఇలాంటివి రానున్నాయి. వీటిలో మధ్యప్రదేశ్‌లోని ఒక ఆలయం నుంచి దోచుకున్న ఇసుకరాయితో చేసిన నృత్యకారిణి శిల్పం, రాజస్థాన్‌లోని తానెసరా-మహదేవ గ్రామం నుంచి అపహరించిన తానెసర్ మాతృదేవతా విగ్రహం, రాజస్థాన్ నుంచి లూటీ చేసిన అమ్మవారి విగ్రహం, తూర్పు భారతంలోని టెర్రకోట బొమ్మలు, కళాకృతులు ఇతర ప్రాంతాల్లోని రాతి, లోహ, కలప, ఐవరీ శిల్పాలతో ఎన్నో పురాతన వస్తువులున్నాయి. భారత్‌కు సంబంధించిన పురాతన వస్తువులను వివిధ దేశాల నుంచి ప్రధాని మోదీ నేతృత్వంలో 2014 నుంచి ఇప్పటివరకు దాదాపు 2000 వరకు భారత్‌కు తిరిగి రప్పించారు.

కార్బన్ డయాక్సైడ్ ఇంధన సాంకేతికత

- భూతాపానికి కారణమయ్యే గ్రీన్‌హౌస్ ఉద్గారాలను తగ్గించేందుకు కొత్త పరికరాన్ని అమెరికాలోని మసాచుసెట్స్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ (ఎంఐటీ) ఇంజనీర్లు అభివృద్ధి చేశారు. పీటీఎఫ్‌ఈ (టెఫ్లాన్)ని వినియోగించి ఈ ఎలక్ట్రోడ్‌ను తయారు చేశారు. ఈ కొత్త ఎలక్ట్రోడ్.. కార్బన్ డయాక్సైడ్‌ను ఉపయోగకరమైన ఇథిలీన్, మీథేన్, మిథనాల్, కార్బన్ మోనాక్సైడ్ వంటి రసాయనాలుగా మార్చే ప్రక్రియ సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరచడంతో పాటు ఆర్థికంగా ఆచరణ సాధ్యం చేస్తుంది.

శిఖరాగ్ర సదస్సు

- ఆసియా పసిఫిక్ ఆర్థిక సహకార కూటమి (అపెక్) శిఖరాగ్ర సదస్సు నవంబర్ 15 నుంచి 16 వరకు పెరూ రాజధాని లిమాలో జరిగింది. ఆర్థిక సహకారాన్ని, సామాజిక శ్రేయస్సు, పర్యావరణ పరిరక్షణ, భద్రతను బలోపేతం చేయడం, పౌరులకు సాధికారత కల్పించడం, వాతావరణ మార్పులు, ఆరోగ్యం, ఆహార భద్రత వంటి సవాళ్లను పరిష్కరించడం వంటి వాటిపై చర్చించారు. ఆసియా-పసిఫిక్ తీరప్రాంతంలోని దేశాల మధ్య స్వేచ్ఛా వాణిజ్యం పెంపొందడానికి 1989, నవంబర్ 7న అపెక్ ఏర్పడింది. దీనిలో మొత్తం సభ్యదేశాలు 21. ప్రధాన కార్యాలయం సింగపూర్‌లో ఉంది. భారత్ 1991లో APECలో చేరాలనుకుంది. అపెక్ కూటమిలోకి కొత్త సభ్యులుగా చేరేందుకు సభ్య దేశాలు అంగీకరించకపోవడంతో భారత్ ఇప్పటివరకు సభ్యత్వం పొందలేకపోయింది. కానీ ప్రస్తుతం భారత్ పరిశీలక హోదాను కలిగి ఉంది.

'ఫాల్కన్-9' రాకెట్‌తో జీశాట్

- స్పేస్ ఎక్స్‌కు చెందిన 'ఫాల్కన్-9' రాకెట్‌తో ఇస్రో జీశాట్-ఎన్2 లేదా జీశాట్-20 ఉపగ్రహాన్ని ప్రయోగించింది. ఈ ప్రయోగాన్ని అమెరికాలోని ఫ్లోరిడాలో ఉన్న కేప్ కెనవెరాల్ స్పేస్ ఫోర్స్ స్టేషన్ నుంచి నవంబర్ 19న చేపట్టారు. స్పేస్-ఎక్స్ రాకెట్‌ను ఉపయోగించి ఇస్రో చేపట్టిన తొలి అంతరిక్ష వాణిజ్య ప్రయోగం ఇది. అత్యంత అధునాతన సమాచార ఉపగ్రహం ఇది. బరువు 4,700 కిలోలు. జీవితకాలం 14 సంవత్సరాలు. దేశంలోని మారుమూల ప్రాంతాల్లో సైతం ఇంటర్నెట్ సేవల విస్తరణకు ఈ ఉపగ్రహం దోహదపడుతుంది.

ఇటలీ-ఇండియా యాక్షన్ ప్లాన్

- భారతదేశం-ఇటలీ మధ్య వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యం పెంపొందేందుకు ఇరు దేశాల ప్రధానులు మోదీ, జార్జియా మెలోని నవంబర్ 18న బ్రెజిల్‌లోని రియో డి జనీరోలో జరిగిన జీ20 శిఖరాగ్ర సమావేశంలో ఇటలీ-ఇండియా జాయింట్ స్ట్రాటజిక్ యాక్షన్ ప్లాన్ 2025-2029కి ఇరుదేశాలు అంగీకారం తెలిపాయి. ఆర్థిక సహకారం, పెట్టుబడులు, కనెక్టివిటీ, సైన్స్, టెక్నాలజీ, ఐటీ, ఇన్నోవేషన్, స్టార్టప్, అంతరిక్ష రంగం, ఇంధన పరివర్తన, రక్షణ, భద్రత రంగంలో సహకారం, మైగ్రేషన్, మొబిలిటీ, సంస్కృతి, అకడమిక్, పీపుల్-టు-పీపుల్ ఎక్స్చేంజెస్, సినిమా, టూరిజంపై ఈ ఒప్పందం జరిగింది.

మల్లవరపు బాలలత
సివిల్స్ ఫ్యాకల్టీ
సీఎస్‌బీ ఐఏఎస్ అకాడమీ,
హైదరాబాద్